

PWYLLGOR LLYWIO'R GYMRAEG

Cofnodion cyfarfod Pwyllgor Llywio'r Iaith Gymraeg a gynhaliwyd drwy gynhadledd fideo ddydd Mawrth, 16 Mawrth 2021 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Ann Davies, Huw Hilditch-Roberts, Arwel Roberts, Graham Timms (Cadeirydd), Joe Welch ac Emrys Wynne (Is Gadeirydd).

Arsylwr – y Cynghorydd Meirick Davies

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau (NS); Swyddog yr Iaith Gymraeg (MC) a Gweinyddwyr Pwyllgorau (KEJ a SLW)

CROESO/PWYNTIAU I'W NODI

Estynnodd y Cadeirydd groeso i Ruth Williams, Prif Swyddog Menter Iaith Sir Ddinbych, a oedd wedi dod i'r cyfarfod i roi cyflwyniad ar y Fenter.

Yn sgil y cyfyngiadau presennol ar deithio a'r gofyniad i gadw pellter cymdeithasol oherwydd y coronafeirws, cynhaliwyd y cyfarfod o bell trwy gyfrwng fideo gynadledda ac nid oedd ar agor i'r cyhoedd. Cafodd pob aelod gyfle i fynychu fel arsylwr a chafodd y Gohebydd Democratiaeth Leol hefyd wahoddiad i arsylwi.

1 YMDDIHEURIADAU

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Datganodd y Cynghorwyr Meirick Davies, Arwel Roberts ac Emrys Wynne gysylltiad personol ag eitem 5 oherwydd eu bod yn ymddiriedolwyr Menter Iaith Sir Ddinbych.

3 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw fater bryn.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod Pwyllgor Llywio'r Iaith Gymraeg a gynhaliwyd ar 10 Hydref 2020.

Cywirdeb – Tynnodd y Cynghorydd Emrys Wynne sylw at anghysondeb yn y cofnodion Cymraeg gan eu bod yn nodi dyddiad o 12 Tachwedd 2019 yn hytrach na 10 Tachwedd 2020.

Materion yn Codi - Dywedodd y Cynghorydd Meirick Davies nad oedd y Cadeirydd a'r Is gadeirydd wedi eu henwi ar y rhaglen yn unol â'r drefn arferol.

PENDERFYNWYD – *yn amodol ar y newidiadau uchod, derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Tachwedd 2020 fel cofnod cywir.*

5 MENTER IAITH

Cyflwynodd y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts Ruth Williams, Prif Swyddog Menter Iaith Sir Ddinbych a gafodd ei gwahodd i'r cyfarfod i roi trosolwg o waith Menter Iaith. Roedd dolen at Adroddiad Blynyddol Menter Iaith Sir Ddinbych 2019 - 2020 wedi'i dosbarthu gyda rhaglen y cyfarfod ac mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg cynhwysfawr o weithgareddau yn ystod 2019/20.

Cyflwynodd y Prif Swyddog gyflwyniad PowerPoint ar Fenter Iaith Sir Ddinbych - un o 22 Menter Iaith sydd ar waith yng Nghymru i gynyddu a chryfhau'r defnydd o'r Gymraeg mewn cymunedau. Mae'r sefydliad yn siop un stop ar gyfer gwybodaeth am yr iaith, eisteddfodau ac ati, gofal plant, sesiynau iaith a mwy i helpu pobl i fyw, dysgu a mwynhau eu hunain drwy gyfrwng y Gymraeg.

Roedd y cyflwyniad yn cynnwys y canlynol:

- strwythur Menter Iaith (cyfarwyddwyr, ymddiriedolwyr a staff), sy'n elusen gofrestredig sydd wedi ennill Marc Ansawdd Elusen Ddibynadwy Cyngor Cenedlaethol y Mudiadau Gwirfoddol.
- y ffaith bod Menter Iaith mewn sefyllfa strategol i helpu i ddarparu gweledigaeth Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 a sut y caiff ei ariannu.
- y prif dargedau a'r themâu strategol ar gyfer cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ynghyd â strategaethau allweddol eraill yn cynnwys Strategaeth y Gymraeg Sir Ddinbych a Chynllun Strategol y Gymraeg Mewn Addysg a gwaith gyda phartneriaid a sectorau eraill.
- darpariaeth o fewn themâu iaith Gymraeg strategol Sir Ddinbych (1) Cynllunio Strategol yr Iaith Gymraeg yn Sir Ddinbych, (2) Plant a Phobl Ifanc, (3) y Gymuned, a (4) Busnes a'r Economi, a manylion y cyfoeth o weithgareddau/digwyddiadau sydd wedi'u cynnal i'r perwyl hwn a ddangoswyd mewn ffotograffau, yn y cyfryngau ac ati.
- y ffynonellau o gyllid sydd ar gael i Menter Iaith fel elusen gofrestredig yn cynnwys grantiau gan Lywodraeth Cymru a Chyngor Sir Ddinbych ynghyd â chefnogaeth o ffynonellau eraill ar gyfer gweithgareddau a phrosiectau.
- cafwyd dolenni at dudalennau cyfryngau cymdeithasol Menter Iaith ynghyd â manylion cyswllt y sefydliad.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Prif Swyddog am ei chyflwyniad diddorol a llawn gwybodaeth. Cytunwyd y dylid anfon y cyflwyniad at yr aelodau ar ôl y cyfarfod.

Manteisiodd yr aelodau ar y cyfle i wneud sylwadau a thrafod gwahanol agweddau ar waith Menter Iaith gyda'r Prif Swyddog. Roedd prif feysydd trafod yn canolbwyntio ar y canlynol -

- Gofynnodd y Cynghorydd Ann Davies a oes digon yn cael ei wneud i gefnogi ac annog myfyrwyr o ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg sy'n mynd i Goleg Cambria i ddal ati i siarad Cymraeg. Eglurodd y Prif Swyddog bod gan y Coleg ei swyddogion ei hun sy'n gyfrifol am sicrhau argaeledd y Gymraeg yn unol â'i safonau iaith Gymraeg, fodd bynnag pe bai gan yr aelodau unrhyw faterion yr hoffent eu codi yn y cyswllt hwn, gallai Menter Iaith Sir Ddinbych eu cyfeirio'n ôl at Goleg Cambria. Fel partner, mae Menter Iaith yn tueddu i weithio gyda Choleg Cambria yng nghyd-destun dosbarthiadau Cymraeg ar gyfer oedolion, ond o dro i dro hefyd cynhelir digwyddiadau neu weithgareddau ar y cyd. Er nad yw Menter Iaith yn gyfrifol am addysg mae'n gweithio gyda'r sector addysg fel rhan o Gynllun Strategol y Gymraeg Mewn Addysg er mwyn cynnal trosolwg. Mewn ymateb i gwestiwn arall am y bobl ifanc yn y Rhyl sy'n manteisio ar weithgareddau Menter Iaith, dywedodd y Prif Swyddog bod o leiaf 90% o ddisgyblion yr ysgolion Cymraeg yn dod o gartrefi di-Gymraeg a bod y rhan fwyaf o ddisgyblion yn dysgu'r iaith drwy'r ysgol. Mae Menter Iaith yn gweithio gyda rhai ysgolion ond ni all gynnig rhagor o brosiectau heb gyllid ychwanegol i gyflogi mwy o staff. Mae rhieni'n aml yn cysylltu â Menter Iaith am gefnogaeth a chyingor ar sut i ddefnyddio'r Gymraeg yn y cartref.
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Emrys Wynne at lwyddiant Menter Iaith mewn cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg, yn arbennig wrth ddarparu cyfleoedd i bobl ifanc fwynhau'r iaith y tu allan i sefydliadau addysgol, a llongyfarchodd hwy am hyn. Tynnodd sylw hefyd at bwysigrwydd sicrhau bod cyllid digonol ar gael er mwyn parhau â'r gwaith hwn yn y dyfodol ac anogodd yr awdurdod lleol i ddarparu'r gefnogaeth orau bosibl. Mae hi hefyd yn bwysig ystyried gogledd a de'r sir ac er bod canran siaradwyr Cymraeg yn y Rhyl yn isel, mae'r niferoedd yn uchel iawn.
- Diolchodd y Cynghorydd Meirick Davies hefyd i'r staff am yr holl waith y maent yn ei wneud ac am y ddarpariaeth ymarferol sydd yn ei lle, ac roedd yn awyddus i glywed mwy am y gwaith sy'n cael ei wneud gyda Choleg Cambria. Cyfeiriodd y Prif Swyddog eto at gynnwys ei chyflwyniad ac at waith Menter Iaith gyda swyddogion sy'n gyfrifol am y Gymraeg yng Ngholeg Cambria. Pwysleisiodd bwysigrwydd cydnabod a deall manteision defnyddio'r Gymraeg a bod yn ddwyieithog wrth baratoi pobl ifanc ar gyfer y gweithle, yn arbennig mewn sectorau megis gofal plant, ac mae'r manteision hyn yn cael eu marchnata'n gyson i weithwyr a busnesau.
- Roedd gan y Cadeirydd ddiddordeb mewn clywed am y cysylltiadau busnes a phwysleisiodd bwysigrwydd defnyddio'r Gymraeg mewn siopau a chaffis ac ati a holodd a ellid gwneud mwy i annog hyn. Roedd y Prif Swyddog yn cydnabod pwysigrwydd cefnogi busnesau a chytunodd bod angen gweld a chlywed y Gymraeg ar y stryd ac mewn mannau fel siopau, llyfrgelloedd ac ati yn ddyddiol er mwyn normaleiddio'r defnydd o'r Gymraeg a chynyddu hyder pobl i ddefnyddio'r iaith. O ran y stryd fawr mae Menter Iaith yn gweithio yn wyth o drefi mwyaf Sir Ddinbych ond oherwydd bod y tîm mor fach dim ond canran fach o fusnesau y mae modd eu cyrraedd. Soniodd am y defnydd o arwyddion dwyieithog a'r gwasanaeth sydd ar gael i gyfieithu 500 gair y mis am ddim ond dywedodd bod angen ymgyrchoedd i hyrwyddo hyn. Awgrymodd y gallai

Swyddogion Datblygu Economaidd y Cyngor ddechrau sgwrs gyda busnesau yn gofyn os ydyn nhw wedi meddwl am fanteision dwyieithrwydd, gan dynnu sylw at y ffaith nad oes anfantais i unrhyw fusnes o weithredu'n ddwyieithog nac ychwaith gostau ychwanegol os gwneir cynlluniau ar gyfer hynny o'r cychwyn cyntaf. Gallai mentrau eraill gynnwys amod ar y defnydd o'r Gymraeg wrth ddyfarnu grantiau; hysbysebu swyddi yn Gymraeg yn unig a swyddi Cymraeg yn hanfodol dynodedig ar gyfer gwasanaethau rheng flaen; y posibilrwydd o hyfforddiant ar gyfer y rhai hynny nad oes ganddynt ddigon o hyder i ddefnyddio eu Cymraeg a'r posibilrwydd o gyrsiau wedi'u teilwra'n arbennig ar gyfer grwpiau busnes.

Wrth gloi'r drafodaeth diolchodd y Cadeirydd i'r Prif Swyddog am fynychu'r cyfarfod ac am ei chyflwyniad.

PENDERFYNWYD y dylid dosbarthu'r cyflwyniad ar waith Menter Iaith i'r Aelodau.

Ar y pwynt hwn (11.07 am) cymerodd y pwyllgor egwyl deng munud.

6 DATBLYGIADAU'R GYMRAEG YN RHANBARTHOL A CHENEDLAETHOL

Cyflwynodd y Cyngorydd Huw Hilditch-Roberts eitem ar y cynnydd parhaus sy'n cael ei wneud ar y gweithgareddau cysylltiedig â'r Gymraeg yr oedd y pwyllgor wedi'u trafod yn y cyfarfod blaenorol. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau mai'r nod yw ymwreiddio'r gweithgareddau hyn fel busnes craidd y cyngor gyda'r nod o sicrhau gwelliannau parhaus.

Ymhelaethodd Swyddog yr Iaith Gymraeg ar feysydd penodol o'r adroddiad a oedd yn cynnwys datblygiadau mewn sawl maes allweddol a nododd hefyd effaith Covid-19 ar gynnydd gyda chyfeiriad penodol at y canlynol:

- **'Mwy Na Geiriau'** – cafwyd crynodeb ar y cynnydd a wnaed gyda'r camau canlynol:
 - ◆ parhau i roi gwybod i staff mewnol a gwasanaethau a gomisiynir am y 'Cynnig Gweithredol' a hyrwyddo'r swigen oren fel arwydd rhwydd o ddewis iaith ar waith papur ac o'r cynnig o ddewis iaith gan ddarparwyr gofal.
 - ◆ cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg gan y gweithlu gofal cymdeithasol yn Sir Ddinbych a hyrwyddo'r defnydd o adnoddau digidol a'r cyrsiau Cymraeg ar-lein sydd wedi'u datblygu gan 'Cymraeg Gwaith'.
 - ◆ dangos ymrwymiad i ymwreiddio'r Gymraeg ym mhob un o feysydd gwasanaeth y Gwasanaeth Cymorth Cymunedol / Gwasanaethau Plant.
 - ◆ gwaith ychwanegol i hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg
- **Cynllun Strategol y Gymraeg Mewn Addysg** – cwblhawyd y gwaith o adeiladu Ysgol Llanfair Dyffryn Clwyd a'r Ganolfan Iaith Gymraeg yn Llanellwyl. Agorwyd Cylch Meithrin ar dir yr ysgol newydd yn Llanfair Dyffryn Clwyd ac Ysgol Dewi Sant. Nodwyd hefyd effaith Covid-19 ar weithgareddau cyfoethogi'r cwricwlwm ac Eisteddfod yr Urdd. Roedd patrwm o gynnydd mewn niferoedd mewn addysg uwchradd cyfrwng Cymraeg.

- **Arolwg Sgiliau Iaith Gymraeg** - cafwyd manylion yr hunanasesiad o sgiliau iaith Gymraeg staff, yn cynnwys dadansoddiad o'r canlyniadau fesul gwasanaeth sy'n amrywio o Lefel 0 (dim sgiliau) i Lefel 5. Ni fydd yr arolwg yn cael ei gynnal eleni gan na ddisgwylir y byddai'r canlyniad yn wahanol iawn, er ei bod yn bosibl y byddai gostyngiad yn y lefelau oherwydd bod staff yn gweithio gartref o ganlyniad i Covid-19 ac o'r herwydd ddim yn clywed y Gymraeg nac yn siarad Cymraeg yn y swyddfa.
- **Diweddariad ar y Bartneriaeth Iaith Gymraeg – Partner Iaith** – mae Covid-19 yn golygu bod mapio gweithgaredd ar draws y sir wedi'i oedi ar hyn o bryd. Gwahoddwyd swyddfa'r Comisiynydd Iaith i drafod sut y mae Covid-19 wedi effeithio ar yr Iaith Gymraeg yn genedlaethol yn ogystal ag unrhyw arfer da sydd wedi dod i'r amlwg. Yn ogystal trafodwyd yr ymgynghoriad ar categorïau ysgolion yn ôl darpariaeth iaith Gymraeg gyda'r Swyddog Moderneiddio Addysg. Mae gwaith ar gydweithio ar ymgyrchoedd yn y cyfryngau cymdeithasol ar ddatliadau cenedlaethol ar y gweill.

I gloi dywedodd Swyddog yr Iaith Gymraeg er bod Covid-19 wedi amharu ar gynlluniau mae digonedd o waith da ar y gweill o hyd, yn ogystal â ffyrdd mwy arloesol y sicrhau canlyniadau.

Tynnodd y Cynghorydd Hilditch-Roberts sylw at y gwaith caled parhaus sy'n digwydd i wella sefyllfa'r Gymraeg dan amgylchiadau anodd iawn a diolchodd i'r Swyddog Iaith a'i thîm am eu gwaith caled. Er y casglwyd tystiolaeth dros y tair blynedd ddiwethaf bod cynnydd wedi bod yn faint o Gymraeg sy'n cael ei siarad yn y sir, mae gwelliannau i'w gwneud o hyd ac mae gan bawb ran i'w chwarae yn hyn o beth. Cyfeiriodd hefyd at yr hinsawdd ariannol anodd sy'n cyfyngu ar y cyllid sydd ar gael ar gyfer mentrau eraill, megis rhoi rhagor o gefnogaeth i fusnesau. Yn olaf cyfeiriodd at yr heriau i ddisgyblion ysgolion cyfrwng Cymraeg sydd o gartrefi di-Gymraeg wrth ddysgu o bell.

Codwyd y materion canlynol yn ystod y drafodaeth a ddilynodd –

- effaith y pandemig ar blant o gartrefi di-Gymraeg sy'n cael eu haddysg mewn ysgolion Cymraeg. Roedd yr aelodau'n gobeithio'n arw nad yw hyn wedi arwain at ostyngiad mewn niferoedd na'r niferoedd sy'n pontio o CA2 i CA3. Cadarnhaodd y Cynghorydd Hilditch-Roberts bod rhai disgyblion wedi gadael ysgolion cyfrwng Cymraeg o ganlyniad i hyn ond cymerwyd camau i gefnogi a mentora rhieni mewn ysgolion penodol ac mewn rhai achosion cafodd mesurau eu teilwra i ddiwallu anghenion disgyblion y daeth yn amlwg eu bod yn cael trafferthion gyda'r iaith yn ystod y cyfnod clo. Roedd disgyblion ysgolion cynradd bellach wedi dychwelyd i'r ysgol ac yn siarad Cymraeg unwaith eto felly nid oedd hyn yn gymaint o broblem. Cytunwyd bod magu hyder y plant hyn a'u cael i siarad Cymraeg yn amgylchedd yr ysgol unwaith eto yn flaenoriaeth ac y byddai'n biti mawr pe bai effeithiau'r cyfnod clo yn arwain at ostyngiad yn niferoedd plant sy'n manteisio ar addysg cyfrwng Cymraeg.
- Cyfeiriodd y Cynghorydd Emrys Wynne at yr asesiad o sgiliau Cymraeg staff a'r lefelau 0 – 1 ac roedd yn awyddus i osod targed i ddileu lefel 0 ar ôl y pandemig a darparu mwy o hyfforddiant a chefnogaeth i alluogi staff i symud yn gyflymach drwy'r lefelau. Dywedodd bod Lefel 3 yn drobwynt allweddol i bobl sy'n dysgu

Cymraeg oherwydd eu bod wedi bod drwy'r camau mwyaf heriol erbyn cyrraedd y lefel hwn ac roedd yn ymwybodol o'r cynnydd da sy'n cael ei wneud gan nifer cynyddol os staff. Tynnodd aelodau eraill sylw at yr ymdrechion cadarnhaol y mae staff yn eu gwneud i siarad ac ymateb yn Gymraeg ar wahanol lefelau a phwysleisiwyd pa mor bwysig yw hi i gynghorwyr arwain y ffordd, yn arbennig yng nghyfarfodydd y Cyngor.

- pwysleisiwyd eto bwysigrwydd rhoi cefnogaeth i fusnesau lleol fel y nodwyd eisoes a chrybwyllwyd rôl yr Adran Gynllunio mewn codi'r mater o arwyddion dwyieithog gyda busnesau newydd a hefyd annog y defnydd o'r Gymraeg wrth hysbysebu.

Dywedodd y Cadeirydd ei bod yn bwysig bod yn falch o'r hyn sydd wedi'i gyflawni hyd yma ond bod yn rhaid hefyd parhau i herio er mwyn sicrhau gwelliannau parhaus, a diolchodd i Swyddog yr Iaith Gymraeg am yr adroddiad cynhwysfawr.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r gwaith sy'n cael ei wneud yn Sir Ddinbych

7 GWEITHGAREDDAU I HYRWYDDO'R GYMRAEG

Cyflwynodd y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts adroddiad (wedi'i ddsbarthu eisoes) yn rhoi diweddariad i'r aelodau ar weithgaredd hyrwyddo'r Gymraeg ers y cyfarfod diwethaf ac amlinellodd y cynlluniau ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Cafwyd cyflwyniad gan Swyddog yr Iaith Gymraeg yn rhoi manylion am nifer o'r gweithgareddau hyn, yn cynnwys:

- **Eisteddfod Staff** - cynhaliodd y Cyngor ei drydedd Eisteddfod rhwng 15 Chwefror ac 1 Mawrth fel rhan o'i ddatliadau Dydd Gŵyl Dewi. Oherwydd Covid-19 cynhaliwyd yr eisteddfod yn ddigidol gan ddefnyddio safle Facebook preifat staff y Cyngor i gystadlu ac i bleidleisio. Roedd yr Eisteddfod ddigidol yn llwyddiannus dros ben gyda 163 wedi cofrestru ar gyfer cystadlaethau a 700 bleidleisiau wedi'u bwrw.
- **Dydd Gŵyl Dewi** – yr Eisteddfod Staff oedd y prif ddigwyddiad i dathlu Dydd Gŵyl Dewi ond yn ogystal rhannwyd gwybodaeth yn y cyfryngau digidol am hanes Dewi Sant; rhestr o eiriau Cymraeg defnyddiol a'r dull ffonetig o'u hynganu er mwyn helpu dysgwyr Cymraeg, a ffeithiau diddorol am y genhinen a'r Genhinen Bedr.
- **Paned a Sgwrs** – oherwydd bod y rhan fwyaf o staff bellach yn gweithio gartref cynhaliwyd y sesiynau'n ddigidol ond ar ôl dechrau da roedd y niferoedd wedi gostwng dros y misoedd diwethaf. Y rheswm dros hyn oedd yr angen am seibiant oddi wrth y sgrin dros amser cinio pan gynhaliwyd y sesiynau. Mae amser y sesiwn bellach wedi'i newid i 9.00 a.m. ac mae'r niferoedd wedi codi unwaith eto a chafwyd adborth cadarnhaol gan staff.
- **Dydd Santes Dwynwen** – lluniwyd cwis am hanes Santes Dwynwen fel rhan o'r dathliadau eleni a chafodd hwn ei rannu'n fewnol ac yn allanol yn y cyfryngau cymdeithasol a chymerodd dros 30 o bobl ran. Crëwyd dogfen o eiriau Cymraeg perthnasol a sut i'w hynganu ar gyfer dysgwyr Cymraeg, ynghyd â chwilair.
- **Dydd Miwsig Cymru** - crëwyd rhestr o ganeuon Cymraeg i'w rhannu gyda staff ac i hyrwyddo cân newydd - Byw i'r Awr, ar gyfer yr ymgyrch Nerth dy Ben, i

atgoffa'n gilydd o'n cryfderau a'n dewrder. Y nod yw amlygu'r effaith gadarnhaol y mae cerddoriaeth yn ei gael ar iechyd meddwl. Roedd y rhan fwyaf o'r artistiaid yn y fideo yn gyn-ddisgyblion Ysgol Glan Clwyd.

- **Hyrwyddo Safonau'r Gymraeg** – crëwyd dogfen/rhestr wirio i hyrwyddo a rhannu'r safonau iaith yn Sir Dinbych Heddiw, LINC, Visiontime a thudalen Facebook staff y cyngor er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau.
- **Geirfa ar gyfer cyfarfodydd** – er mwyn annog y defnydd o'r Gymraeg mewn cyfarfodydd, yn cynnwys eu hagor a'u cau yn Gymraeg, crëwyd geirfa ddefnyddiol i'w rhannu ar Facebook ynghyd â recordiadau sain er mwyn i bobl allu clywed sut i'w hynganu.
- **Diwrnod Crempog** - crëwyd rhestr o eiriau a thermau defnyddiol ar gyfer staff
- **Y Camau Nesaf:**
Amserlen arfaethedig o weithgareddau ar gyfer 2021 - cyflwynwyd tabl o weithgareddau arfaethedig ar gyfer bob mis drwy gydol 2021 i'w ystyried a'i drafod ymhellach yn y cyfarfod.

Ar ddiwedd y cyflwyniad talodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau deyrnged i'r gwaith rhagorol y mae'r Swyddog Iaith wedi'i wneud dan amgylchiadau hynod o anodd i ddarparu amrywiaeth o weithgareddau difyr ar gyfer staff er mwyn hyrwyddo'r Gymraeg. Ategwyd ei sylwadau gan y pwyllgor cyfan a diolchwyd i'r Swyddog Iaith am ei holl waith caled.

Trafododd yr Aelodau sawl mater yn deillio o'r adroddiad mewn mwy o fanylder -

- Cynigiodd y Cynghorydd Arwel Roberts y dylid cynhyrchu datganiad ar y gwaith rhagorol a wnaed i hyrwyddo'r Gymraeg i'w gyhoeddi mewn papurau papurau bro ac ati. Cytunodd y Swyddog Iaith â hyn a dywedodd hefyd y gellid hyrwyddo'r llwyddiannau drwy sianelau cyfryngau cymdeithasol y Cyngor.
- Atebodd y Swyddog Iaith gwestiynau am sesiynau cyflwyno staff newydd gan gadarnhau bod cyfeiriad yn cael ei wneud at y safonau iaith fel rhan o'r broses honno a bod yn rhaid i staff gwblhau e-fodiwl ymwybyddiaeth o'r Gymraeg sydd hefyd yn cynnwys adran ar y Safonau Iaith a Chomisiynydd y Gymraeg a Strategaeth y Gymraeg, felly mae'r holl wybodaeth angenrheidiol yn cael ei rhannu.
- Gwnaeth y Cadeirydd gais bod dolen at yr eirfa Gymraeg ar gyfer cyfarfodydd yn cael ei rhannu gyda chadeiryddion pob pwyllgor i annog y defnydd o'r Gymraeg yng nghyfarfodydd y cyngor.
- Gofynnodd y Cynghorydd Emrys Wynne bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i adolygu'r sefyllfa yn Sir Ddinbych o ran yr enwau Cymraeg a roddir i lefydd ac anheddau topograffig er mwyn sicrhau y cedwir yr elfen Gymreig. Cytunwyd y dylai'r Cynghorydd Wynne lenwi ffurflen cynnig testun ar y pwnc hwn i'w gyflwyno i Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion craffu er mwyn pennu sut i symud y mater hwn yn ei flaen.

PENDERFYNWYD nodi'r hyn a wnaed yn ystod 2020 a bod y cynnig ar gyfer gweithgareddau hyrwyddo yn 2021 yn cael ei gymeradwyo.

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor i'w ystyried, a thrafododd yr aelodau'r materion canlynol:

- cynnydd gyda Strategaeth y Gymraeg 2022 – 27 a buddsoddiad posibl yn y cyswllt hwnnw a chadarnhawyd mai'r bwriad yw cyflwyno dogfen ddrafft i'r pwyllgor er ystyriaeth cyn ei chyflwyno i'r Cabinet ym mis Chwefror/Mawrth 2022.
- cafwyd cadarnhad bod diweddariad ar Eisteddfod yr Urdd wedi'i gytuno fel eitem ar gyfer rhaglen mis Tachwedd ond y bydd yr eitem yn cael ei dwyn ymlaen i'w hystyried yng nghyfarfod mis Gorffennaf os bydd unrhyw ddatblygiadau cyn hynny; cytunwyd hefyd bod diweddariad ar yr Eisteddfod Genedlaethol yn cael ei gyflwyno mewn yn y dyfodol ar yr adeg briodol wrth i fwy o wybodaeth ddod i law.
- yn dilyn awgrym gan y Cyngorydd Huw Hilditch-Roberts cytunwyd y bydd aelodau o staff yn cael gwahoddiad i gyfarfod yn y dyfodol i roi eu profiadau personol i'r pwyllgor ynghylch y gefnogaeth y maent wedi'i chael gan y Cyngor ar eu siwrnai i ddysgu Cymraeg.

PENDERFYNWYD, yn ddibynnol ar yr uchod, derbyn a nodi'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.25pm